

Катерина ГОРАШ
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри права, професійної
та соціально-гуманітарної освіти
Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»,
м. Кам'янець-Подільський

НАУКОВА ШКОЛА МИКОЛИ ІВАНОВИЧА БАХМАТА: НАУКА, ТВОРЧИСТЬ, ЖИТТЯ...

Видатний український учений у галузі аграрних наук, педагог, громадський діяч і непересічна особистість – Микола Іванович Бахмат розпочав свою дослідницьку діяльність в Кам'янець-Подільському сільськогосподарському інституті (нині Заклад вищої освіти «Подільський державний університет») ще в студентські роки (1971-1976 рр). Відомий в Україні і за її кордонами науковець пройшов непростий шлях творчого і професійного розвитку від аспіранта кафедри землеробства до доктора сільськогосподарських наук, професора, академіка, Заслуженого діяча науки і техніки України.

Кандидатську дисертацію на тему: «Обґрунтування прийомів сільськогосподарської рекультивації земель після добування нерудних матеріалів» М. І. Бахмат захистив у 1980 році, докторську дисертацію на тему: «Теоретичне і агроекологічне обґрунтування зеленого конвеєра в умовах Лісостепу західного» – у 1994 р., учене звання професора йому було присвоєно в 1995 р.

Уже понад сорок років Микола Іванович здійснює наукову і педагогічну діяльність у ЗВО «Подільський державний університет»: досліджує проблеми

рекультивациі земель, організації зеленого конвеєра, нетрадиційних перспективних кормових культур [2]; викладає такі навчальні дисципліни, як

«Рослинництво»; «Системи сучасних інтенсивних технологій», «Біологічне рослинництво», «Програмування врожаю сільськогосподарських культур»; «Землеробство» навчає аспірантів і докторантів і «запалює зірки» молодих учених України.

Наукові школи за історичними традиціями університетів спрямовані на формування поколінь професійної, наукової та культурної еліти України [5].

Під керівництвом Миколи Івановича Бахмата сформовано потужну наукову школу – творчий колектив відомих українських учених і дослідників-початківців (здобувачів вищої освіти третього освітньо-наукового рівня), що досліджують актуальні проблеми розвитку аграрних наук.

Як вчений-педагог Микола Іванович відкрив дорогу в науку восьми докторам наук та вісімнадцяти кандидатам наук, серед яких відомі науковці:

- Ігор Петрович Рихлівський, доктор сільськогосподарських наук, професор (тема докторської дисертації «Агротехнічні і біологічні основи введення топінамбура в промислову культуру південно-західної частини Лісостепу України», захистив у 2004 р.)

- Віра Василівна Мойсієнко, доктор сільськогосподарських наук, професор (тема докторської дисертації «Агроекологічні основи удосконалення кормовиробництва в Поліссі України», захистила у 2006 р.)

- Вероніка Ярославівна Хоміна, доктор сільськогосподарських наук, професор (тема докторської дисертації «Агроекологічні та теоретичні аспекти застосування біогенних чинників при вирощуванні лікарських і ефіроолійних культур в умовах Лісостепу Західного», захистила в 2015 р.);

- Олег Васильович Овчарук, доктор сільськогосподарських наук, доцент (тема докторської «Теоретичне обґрунтування і агротехнічні основи редуційного процесу квасолі в умовах правобережного лісостепу України», захистив у 2016 р.)

- Олександр Сергійович Чинчик, доктор сільськогосподарських наук, професор (тема докторської дисертації «Обґрунтування науково-технологічних заходів покращення продуктивності зернобобових культур в умовах Лісостепу Західного», захистив у 2017р.);

- Василь Лазарович Пую, доктор сільськогосподарських наук, доцент (тема докторської дисертації «Наукові основи формування та використання кормових фітоценозів у Лісостепу західному», захистив у 2018 р.);

- Олег Васильович Ткач, доктор сільськогосподарських наук, доцент (тема докторської дисертації «Науково-теоретичне обґрунтування та агротехнічні основи вирощування цикорію коренеплідного в умовах Правобережного Лісостепу України», захистив у 2020 р.);

- Олександр Миронович Бунчак, доктор сільськогосподарських наук, (тема докторської дисертації «Екологічне обґрунтування виробництва і застосування органічних добрив із вмістом тривалентного хрому в агроценозах Західного Лісостепу», захистив у 2020 р.) та інші дослідники.

Сучасні наукові дослідження М.І. Бахмата присвячені проблемі розроблення та вдосконалення адаптивних технологій вирощування зернових і зернобобових культур в Лісостепу правобережного.

Результати наукової діяльності Миколи Івановича Бахмата висвітлено у наукових працях, що опубліковані в Україні та закордоном. Про багатогранність наукових пошуків вченого свідчить його значний науковий доробок – понад 300 наукових праць, що потребує глибокого вивчення та осмислення. Гортаючи з великим зацікавленням і повагою сторінки численних праць ученого, розуміємо їх важливість як для аграрної науки, так і для практики, бо вони вирізняються глибиною аналізу і прогностичністю векторів перспективних досліджень для розвитку сільськогосподарського сектору економіки України.

Трудова діяльність і все життя М.І. Бахмата є важливою складовою в дослідженні його становлення як видатного вченого. Особливим в житті Миколи Івановича є період його професійної діяльності на посаді проректора з наукової роботи Подільської державної аграрно-технічної академії (1994-2002 рр.) та на посаді ректора Подільського державного аграрно-технічного університету (2002 – 2013рр.). У цей час під керівництвом Миколи Івановича понад тисячний колектив університету успішно працює в плані освітніх і наукових досягнень: тоді готували фахівців за 17 напрямками, 21 спеціальністю та 63 спеціалізаціями, було відновлено роботу спеціалізованої вченої ради [1].

У 2005-2006 рр. до складу університету увійшли 2 коледжі і 5 технікумів: Новоушицький технікум механізації сільського господарства (нині Новоушицький фаховий коледж ЗВО «ПДУ») і Шепетівський технікум бухгалтерського обліку в сільському господарстві (нині Шепетівський фаховий коледж ЗВО «ПДУ»), Бучацький державний аграрний коледж (нині Бучацький коледж ЗВО «ПДУ»), у статусі технікумів – Кіцманський державний аграрний технікум (нині Кіцманський фаховий коледж ЗВО «ПДУ»), Снятинський сільськогосподарський технікум (нині Снятинський фаховий коледж ЗВО

«ПДУ»), Хотинський сільськогосподарський технікум (нині Хотинський фаховий коледж ЗВО «ПДУ») [3].

Відтоді Подільський державний аграрно-технічний університет – це потужне об'єднання вчених, педагогів-аграріїв, які опікуються розв'язанням проблем в різних галузях господарства держави.

Із спогадів І.М. Бендери, директора Інституту механізації і електрифікації сільського господарства (2002- 2015рр) про Миколу Івановича «як ректор – фанатично люблячий свій навчальний заклад, за відносно короткий час перетворив його на сучасний європейський університет із прекрасними, теплими і світлими аудиторіями та обладнанням, зеленими, екзотичними облаштованими газонами...» [1, с.40; 4].

Микола Іванович Бахмат нагороджений почесним званням «Заслужений діяч науки і техніки України» (2004), почесними знаками «Відмінник аграрної освіти та науки України» трьох ступенів і «Відмінник освіти України», медалями «За військову доблесть», «За сприяння Збройним силам України», трудовою відзнакою «Знак пошани», орденами святого Архистратига Михаїла та «Честь, пошана, пам'ять». За особливі заслуги перед українським народом відзначений Почесною грамотою і медаллю Верховної Ради України, Почесною грамотою Уряду України, медалями «За сприяння податковим органам», «За вірність бойовому товариству» та багатьма іншими нагородами.

Сьогодні Микола Іванович Бахмат – видатний український вчений-аграрник, педагог натхненно працює: досліджує, навчає, викладає. Його висока професійна компетентність, неперевершені управлінські здібності та педагогічний талант поєднуються з найціннішими людськими якостями – людяність, порядність,

патріотизм. Наукова школа Миколи Івановича Бахмата – гордість ЗВО «Подільський державний університет» продовжує набір і підготовку майбутніх вчених...

Перелік використаних джерел

1. Бахмат Микола Іванович. Літопис творчих звершень: *Нарис до 60-річчя з дня народження* / за ред. В.І. Дуганця. Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин О. В., 2010. – 72 с.
2. Бахмат Микола Іванович / О. С. Алексєєва // *Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс]* / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К.: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2003. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-41290>
3. Заклад вищої освіти «Подільський державний університет». Офіційний сайт, URL: <https://www.pdatu.edu.ua/istoriia.html>
4. Наукова бібліотека Хмельницького національного університету. Офіційний сайт, URL: http://lib.khmnpu.edu.ua/inf_res/avtory_khm/Bendera.htm
5. Наукова школа — феномен науки. Видавництво Логос Україна. Офіційний сайт, URL: http://logos-ukraine.com.ua/project/index.php?project=nued2&load=edu_shools_fenomen.html